Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 3ης Φεβρουαρίου 2021*

«Προδικαστική παραπομπή – Δημόσιες συμβάσεις – Διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων – Οδηγία 2014/24/ΕΕ – Άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4 – Αναθέτουσα αρχή – Οργανισμοί δημοσίου δικαίου – Έννοια – Εθνική αθλητική ομοσπονδία – Κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος – Εποπτεία της διαχείρισης της ομοσπονδίας από οργανισμό δημοσίου δικαίου»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-155/19 και C-156/19,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, υποβληθείσες από το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας, Ιταλία) με αποφάσεις της 17ης Ιανουαρίου 2019, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 22 Φεβρουαρίου 2019, στο πλαίσιο των δικών

Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),

Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl

κατά

De Vellis Servizi Globali Srl,

παρισταμένων των:

Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl,

Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI),

Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Βηλαρά, πρόεδρο τμήματος, N. Piçarra, D. Šváby (εισηγητή), S. Rodin και K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 1ης Ιουλίου 2020,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC), εκπροσωπούμενη από τον L. Medugno και την L. Mazzarelli, avvocati,

– η Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl, εκπροσωπούμενη από τη V. Di Martino, avvocato,

– η De Vellis Servizi Globali Srl, εκπροσωπούμενη από τον D. Lipani, τον A. Catricalà, την F. Sbrana και τον S. Grillo, avvocati,

– η Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI), εκπροσωπούμενη από τους S. Fidanzia και A. Gigliola, avvocati,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και P. Ondrůšek, καθώς και από την L. Haasbeek,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 1ης Οκτωβρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχεία α′ και γ′, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 65, και διορθωτικό ΕΕ 2016, L 135, σ. 120).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών μεταξύ των Federazione Italiana Giuoco Calcio (Ιταλικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας, στο εξής: FIGC) και Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl (στο εξής: Consorzio), αφενός, και της De Vellis Servizi Globali Srl, αφετέρου, σχετικά με ανάθεση συμβάσεως στην Consorzio.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, της οδηγίας 2014/24 ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

4. ως “οργανισμοί δημοσίου δικαίου” νοούνται οι οργανισμοί που έχουν όλα τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
   α) έχουν συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα·
   β) έχουν νομική προσωπικότητα· και

γ) χρηματοδοτούνται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου· ή η διαχείριση των οποίων υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τις αρχές ή τους οργανισμούς αυτούς· ή έχουν διοικητικό, διευθυντικό ή εποπτικό συμβούλιο, του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών διορίζεται από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου».

Το ιταλικό δίκαιο

Ο κώδικας δημοσίων συμβάσεων

4 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο d, του decreto legislativo n.º50 – Codice dei contratti pubblici (νομοθετικού διατάγματος αριθ. 50 περί κώδικα δημοσίων συμβάσεων), της 18ης Απριλίου 2016 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 91 της 19ης Απριλίου 2016, στο εξής: κώδικας δημοσίων συμβάσεων), ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κώδικα, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

d) ως “οργανισμοί δημοσίου δικαίου” νοούνται οι οργανισμοί, έστω και με τη νομική μορφή εταιρίας, που απαριθμούνται κατά τρόπο μη εξαντλητικό στο παράρτημα IV και οι οποίοι έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
   1) έχουν συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα
   2) έχουν νομική προσωπικότητα,

   και
   3) η δραστηριότητά τους χρηματοδοτείται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, ή η διαχείρισή τους υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τις αρχές ή τους οργανισμούς αυτούς, ή έχουν διοικητικό, διευθυντικό ή εποπτικό συμβούλιο του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών διορίζεται από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.»

Η πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 220

5 Το άρθρο 1 της decreto legge n.º220 – Disposizioni urgenti in materia di giustizia sportiva (πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 220 περί επειγουσών διατάξεων για τον αθλητικό κώδικα), της 19ης Αυγούστου 2003 (GURI αριθ. 192 της 20ής Αυγούστου 2003), που μετατράπηκε σε νόμο, κατόπιν τροποποιήσεως, με το άρθρο 1 του legge n.º208 (νόμου αριθ. 208) της 17ης Οκτωβρίου 2003 (GURI αριθ. 243 της 18ης Οκτωβρίου 2003), ορίζει τα εξής:

«1. Η [Ιταλική] Δημοκρατία αναγνωρίζει και προωθεί την αυτοτέλεια της εθνικής αθλητικής έννομης τάξης ως έκφρασης της διεθνούς αθλητικής έννομης τάξης για την οποία αρμόδια είναι η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή.

2. Οι σχέσεις μεταξύ της αθλητικής έννομης τάξης και της έννομης τάξης της [Ιταλικής] Δημοκρατίας ρυθμίζονται με βάση την αρχή της αυτοτέλειας, με εξαίρεση τις υποκειμενικές καταστάσεις οι οποίες συνδέονται μεν με την αθλητική έννομη τάξη πλην όμως παρουσιάζουν σπουδαιότητα για την έννομη τάξη της [Ιταλικής] Δημοκρατίας.»

Το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 242

6 Το άρθρο 1 του decreto legislativo n.º242 – Riordino del Comitato olimpico nazionale italiano – CONI, a norma dell'articolo 11 della legge 15 marzo 1997, no 59 (νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 περί αναδιοργανώσεως της Ιταλικής Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής – CONI, σύμφωνα με το άρθρο 11 του νόμου αριθ. 59 της 15ης Μαρτίου 1997), της 23ης Ιουλίου 1999 (GURI αριθ. 176 της 29ης Ιουλίου 1999), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών των διαφορών των κυρίων δικών (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα αριθ. 242), έχει ως εξής:

«1. Η [Comitato Olimpico Nazionale Italiano (Ιταλική Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή), στο εξής: CONI] έχει νομική προσωπικότητα δημοσίου δικαίου, εδρεύει στη Ρώμη και υπόκειται στην εποπτεία του Ministero per i Beni e le Attività Culturali (Υπουργείου Πολιτιστικών Αγαθών και Δραστηριοτήτων, Ιταλία).»

7 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος ορίζει τα εξής:

«Η CONI […] τηρεί τις αρχές του διεθνούς αθλητικού δικαίου, σύμφωνα με τις αποφάσεις και τις κατευθυντήριες οδηγίες της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, που καλείται εφεξής "ΔΟΕ". Είναι επιφορτισμένη με την οργάνωση και την ενίσχυση του αθλητισμού σε εθνικό επίπεδο και, ειδικότερα, με την προετοιμασία των αθλητών και την παροχή των κατάλληλων μέσων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και για όλες τις άλλες εθνικές ή διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις που έχουν ως σκοπό την προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Στο πλαίσιο της αθλητικής έννομης τάξης […] είναι επίσης επιφορτισμένη με τη λήψη των μέτρων για την πρόληψη και την εξάλειψη της χρήσης ουσιών που μεταβάλλουν τις φυσικές σωματικές επιδόσεις των αθλητών στις αθλητικές δραστηριότητες, καθώς και με την προώθηση της μέγιστης διάδοσης της άθλησης […], εντός των ορίων των διατάξεων του decreto del Presidente della Repubblica n. 616 (προεδρικού διατάγματος αριθ. 616) της 24ης Ιουλίου 1977. […]»

8 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του ίδιου νομοθετικού διατάγματος ορίζει τα εξής:

«1. Το εθνικό συμβούλιο απαρτίζεται από:

a) τον πρόεδρο της CONI, ο οποίος προΐσταται του εθνικού συμβουλίου·

b) τους προέδρους των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών·

c) τα έχοντα την ιταλική ιθαγένεια μέλη της ΔΟΕ·

d) αθλητές και τεχνικούς του χώρου του αθλητισμού που εκπροσωπούν τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και τις ενώσεις αθλημάτων, υπό την προϋπόθεση ότι ουδέποτε τους έχει επιβληθεί η κύρωση της αναστολής της αθλητικής δραστηριότητας λόγω χρήσης ουσιών που μεταβάλλουν τις φυσικές σωματικές επιδόσεις κατά τις αθλητικές δραστηριότητες·

[…]

2. Οι εκπρόσωποι των [εθνικών αθλητικών] ομοσπονδιών, οι οποίοι ορίζονται στο πλαίσιο των ολυμπιακών αθλημάτων, αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των ψήφων εντός του εθνικού συμβουλίου της CONI.»

9 Το άρθρο 5 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 προβλέπει τα εξής:

«1. Σύμφωνα με τις αποφάσεις και τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΔΟΕ, το εθνικό συμβούλιο ενεργεί για τη διάδοση του ολυμπιακού πνεύματος και ρυθμίζει και συντονίζει την εθνική αθλητική δραστηριότητα, εναρμονίζοντας στο πλαίσιο αυτό τις δράσεις που αναλαμβάνουν οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και οι εθνικές ενώσεις αθλημάτων.

[…]

2. Αποστολή του εθνικού συμβουλίου είναι:

a) η έγκριση του καταστατικού και των λοιπών κανονιστικών πράξεων που εμπίπτουν στο πεδίο της αρμοδιότητάς του, καθώς και των κατευθυντήριων οδηγιών για την ερμηνεία και την εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων·

b) ο καθορισμός των θεμελιωδών αρχών προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνεται το καταστατικό των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, των ενώσεων αθλημάτων, των οντοτήτων προώθησης του αθλητισμού, καθώς και των αθλητικών ενώσεων και εταιριών, για την αναγνώρισή τους για αθλητικούς σκοπούς·

c) η λήψη αποφάσεων για την αναγνώριση, για αθλητικούς σκοπούς, των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, των αθλητικών ενώσεων και εταιριών, των οντοτήτων προώθησης του αθλητισμού, των φιλανθρωπικών οργανισμών και άλλων ενώσεων αθλημάτων μελών της CONI και των ομοσπονδιών, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο καταστατικό […]·

[…]

e) ο καθορισμός κριτηρίων και προϋποθέσεων που ρυθμίζουν την άσκηση του ελέγχου επί των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, των ενώσεων αθλημάτων και των αναγνωρισμένων οντοτήτων προώθησης του αθλητισμού·

[…]

e-ter) η λήψη, κατόπιν πρότασης της εθνικής επιτροπής, των αποφάσεων περί θέσεως υπό ειδική εποπτεία των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών ή των ενώσεων αθλημάτων, σε περιπτώσεις σοβαρών διαχειριστικών παρατυπιών ή σοβαρών παραβάσεων του αθλητικού δικαίου από τα διευθυντικά όργανα, αποδεδειγμένης αδυναμίας των οργάνων αυτών να λειτουργήσουν ή όταν δεν διασφαλίζονται η ορθή οργάνωση και διεξαγωγή των εθνικών αθλητικών αγώνων·

[…]».

10 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος προβλέπει τα εξής:

«Η εθνική επιτροπή απαρτίζεται από:

a) τον πρόεδρο της CONI, ο οποίος προΐσταται της εθνικής επιτροπής·

b) τα έχοντα την ιταλική ιθαγένεια μέλη της ΔΟΕ·

c) δέκα εκπροσώπους των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και των ενώσεων αθλημάτων·

[…]».

11 Το άρθρο 7 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος έχει ως εξής:

«1. Η εθνική επιτροπή ασκεί καθήκοντα γενικής διευθύνσεως της διοικητικής και διαχειριστικής δραστηριότητας της CONI, καθορίζοντας τους στόχους και τα προγράμματά της και επαληθεύοντας τη συμμόρφωση των αποτελεσμάτων προς τις παρασχεθείσες κατευθύνσεις.

2. Αποστολή της εθνικής επιτροπής είναι:

[…]

e) η άσκηση, με βάση τα κριτήρια και τους όρους που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2, στοιχείο e, της εξουσίας ελέγχου επί των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, των ενώσεων αθλημάτων και των αναγνωρισμένων οντοτήτων προώθησης του αθλητισμού όσον αφορά την ορθή διοργάνωση των αγώνων, την ολυμπιακή προετοιμασία, την αθλητική δραστηριότητα υψηλού επιπέδου και τη χρησιμοποίηση των οικονομικών ενισχύσεων που αναφέρονται στο στοιχείο d της παρούσας παραγράφου·

f) προτείνει στο εθνικό συμβούλιο τη θέση υπό ειδική εποπτεία των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών ή των ενώσεων αθλημάτων σε περίπτωση σοβαρών διαχειριστικών παρατυπιών ή σοβαρών παραβάσεων του αθλητικού δικαίου από τα διευθυντικά όργανα ή σε περίπτωση που διαπιστώνεται αδυναμία των οργάνων αυτών να ασκήσουν τα καθήκοντά τους ή, ακόμη, όταν δεν τηρούνται οι κανονιστικές απαιτήσεις προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή οργάνωση και διεξαγωγή των εθνικών αθλητικών αγώνων·

[…]».

12 Το άρθρο 15, παράγραφοι 1 έως 6, του ίδιου νομοθετικού διατάγματος ορίζει τα εξής:

«1. Οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και οι ενώσεις αθλημάτων ασκούν την αθλητική δραστηριότητα σύμφωνα με τις αποφάσεις και τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΔΟΕ, των διεθνών ομοσπονδιών και της CONI, λαμβανομένου επίσης υπόψη του δημόσιου χαρακτήρα συγκεκριμένων κατηγοριών δραστηριοτήτων οι οποίες προσδιορίζονται στο καταστατικό της CONI. Στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες μετέχουν αθλητικές εταιρίες και ενώσεις και, αποκλειστικώς στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τα καταστατικά των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και των ενώσεων αθλημάτων για συγκεκριμένες δραστηριότητες, μεμονωμένα μέλη.

2. Οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και οι ενώσεις αθλημάτων είναι ενώσεις με νομική προσωπικότητα του ιδιωτικού δικαίου. Δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό και υπόκεινται, ελλείψει ρητών διατάξεων του παρόντος διατάγματος, στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και στις αντίστοιχες διατάξεις εφαρμογής του.

3. Οι ισολογισμοί των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και των ενώσεων αθλημάτων εγκρίνονται ετησίως από το ομοσπονδιακό διοικητικό όργανο και υπόκεινται στην έγκριση της εθνικής επιτροπής της CONI. Σε περίπτωση διατυπώσεως αρνητικής γνώμης από τους ελεγκτές της ομοσπονδίας ή της ένωσης ή σε περίπτωση μη έγκρισης από την εθνική επιτροπή της CONI, συγκαλείται η συνέλευση των εταιριών και ενώσεων προκειμένου να αποφανθεί σχετικά με την έγκριση του ισολογισμού.

4. Η συνέλευση, η οποία εκλέγει τα διευθυντικά όργανα, εγκρίνει τα κατευθυντήρια σχέδια προϋπολογισμού του διοικητικού οργάνου, τα οποία υπόκεινται στον έλεγχο της συνέλευσης κατά τη λήξη κάθε τετραετούς περιόδου και της χρήσης για την οποία εγκρίθηκαν.

5. Οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και οι ενώσεις αθλημάτων αναγνωρίζονται, για αθλητικούς σκοπούς, από το εθνικό συμβούλιο.

6. Η νομική προσωπικότητα ιδιωτικού δικαίου των νέων εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και ενώσεων αθλημάτων αναγνωρίζεται σύμφωνα με το decreto del Presidente della Repubblica n.°361 (προεδρικό διάταγμα αριθ. 361) της 10ης Φεβρουαρίου 2000, κατόπιν αναγνώρισης, για αθλητικούς σκοπούς, από το εθνικό συμβούλιο.

[…]»

13 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 ορίζει τα εξής:

«Οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και οι ενώσεις αθλημάτων διέπονται από καταστατικές και κανονιστικές διατάξεις βάσει των αρχών της εσωτερικής δημοκρατίας και της συμμετοχής όλων στην αθλητική δραστηριότητα υπό συνθήκες ισότητας και σύμφωνα με το εθνικό και το διεθνές αθλητικό δίκαιο.»

Το καταστατικό της CONI

14 Το άρθρο 1 του καταστατικού της CONI ορίζει τα εξής:

«1. Η [CONI] είναι η συνομοσπονδία των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών […] και των ενώσεων αθλημάτων […]

2. Η CONI […] είναι η αρχή εποπτείας, ρύθμισης και διαχείρισης των αθλητικών δραστηριοτήτων, οι οποίες θεωρούνται βασικό στοιχείο της σωματικής και ψυχικής ανάπτυξης του ανθρώπου και αναπόσπαστο μέρος της εθνικής παιδείας και του εθνικού πολιτισμού. […]»

15 Το άρθρο 6 του καταστατικού της CONI ορίζει τα εξής:

«1. Το εθνικό συμβούλιο, ανώτατο όργανο εκπροσώπησης του ιταλικού αθλητισμού, ενεργεί για τη διάδοση του ολυμπιακού ιδεώδους, διασφαλίζει τις αναγκαίες δράσεις για την προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ρυθμίζει και συντονίζει την εθνική αθλητική δραστηριότητα και εναρμονίζει τη δράση των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και των ενώσεων αθλημάτων.

[…]

4. Το εθνικό συμβούλιο:

[…]

b) καθορίζει τις θεμελιώδεις αρχές προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται, προκειμένου να αναγνωριστούν για αθλητικούς σκοπούς, τα καταστατικά των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, των ενώσεων αθλημάτων, των οντοτήτων προώθησης του αθλητισμού, των αναγνωρισμένων σωματείων, των αθλητικών ενώσεων και εταιριών και εγκρίνει τον αθλητικό κώδικα τον οποίο οφείλουν να τηρούν όλες οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και οι ενώσεις αθλημάτων·

c) αποφαίνεται επί των αποφάσεων αναγνώρισης, για αθλητικούς σκοπούς, των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, των ενώσεων αθλημάτων, των οντοτήτων προώθησης του αθλητισμού, των αναγνωρισμένων σωματείων με βάση τα κριτήρια που καθορίζονται στο καταστατικό, λαμβάνοντας επίσης υπόψη προς τον σκοπό αυτό την εκπροσώπηση και τον ολυμπιακό χαρακτήρα του αθλήματος, την ενδεχόμενη αναγνώριση από τη ΔΟΕ και την αθλητική παράδοση του αθλήματος·

[…]

e) καθορίζει τα κριτήρια και τον τρόπο άσκησης του ελέγχου της CONI επί των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, των ενώσεων αθλημάτων και, όσον αφορά τους αθλητικούς τομείς, επί των αναγνωρισμένων οντοτήτων προώθησης του αθλητισμού·

e1) προκειμένου να διασφαλίζεται η ορθή διοργάνωση αθλητικών αγώνων, καθορίζει τα κριτήρια και τον τρόπο άσκησης του ελέγχου των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών επί των [συνδεδεμένων] αθλητικών εταιριών και του ελέγχου υποκατάστασης από την CONI σε περίπτωση ανεπάρκειας του ελέγχου των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών·

[…]

f1) αποφασίζει, προτάσει της εθνικής επιτροπής, τη θέση υπό ειδική εποπτεία των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και των ενώσεων αθλημάτων, σε περίπτωση σοβαρών διαχειριστικών παρατυπιών ή σοβαρών παραβάσεων του αθλητικού δικαίου από τα διευθυντικά όργανα ή σε περίπτωση που διαπιστώνεται αδυναμία των οργάνων αυτών να ασκήσουν τα καθήκοντά τους ή, ακόμη, όταν δεν διασφαλίζεται η ορθή οργάνωση και διεξαγωγή των εθνικών αθλητικών αγώνων·

[…]».

16 Το άρθρο 7, παράγραφος 5, του καταστατικού της CONI προβλέπει τα εξής:

«Η εθνική επιτροπή:

[…]

e) ελέγχει, με βάση τα κριτήρια και τις διαδικασίες που ορίζονται από το εθνικό συμβούλιο, τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες όσον αφορά τις δημόσιες πτυχές και, ιδίως, την ορθή διοργάνωση των αγώνων, την ολυμπιακή προετοιμασία, την αθλητική δραστηριότητα υψηλού επιπέδου και τη χρησιμοποίηση των χορηγούμενων χρηματοδοτικών ενισχύσεων και ορίζει τα κριτήρια για τη χορήγηση των χρηματοδοτικών ενισχύσεων στις ομοσπονδίες·

[…]

f) προτείνει στο εθνικό συμβούλιο τη θέση υπό ειδική εποπτεία των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών ή των ενώσεων αθλημάτων σε περίπτωση σοβαρών διαχειριστικών παρατυπιών ή σοβαρών παραβάσεων του αθλητικού δικαίου από τα διευθυντικά όργανα ή σε περίπτωση που διαπιστώνεται αδυναμία των οργάνων αυτών να ασκήσουν τα καθήκοντά τους ή, ακόμη, όταν οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες δεν έχουν θεσπίσει τις κανονιστικές διαδικασίες ή τη θέση υπό ειδική εποπτεία των αρμόδιων εσωτερικών οργάνων προς διασφάλιση της ορθής οργάνωσης και διεξαγωγής των εθνικών αθλητικών αγώνων·

[…]

g2) εγκρίνει τον προϋπολογισμό και τα συνδεδεμένα προγράμματα δραστηριοτήτων καθώς και τον ετήσιο ισολογισμό των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και των ενώσεων αθλημάτων·

[…]

h1) διορίζει τους ελεγκτές που εκπροσωπούν την CONI στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και στις ενώσεις αθλημάτων καθώς και στις περιφερειακές επιτροπές της CONI·

[…]

l) εγκρίνει, για αθλητικούς σκοπούς, τα καταστατικά, τις κανονιστικές διατάξεις για την εφαρμογή των καταστατικών, τους κανονισμούς της αθλητικής δικαιοσύνης και τους κανονισμούς αντιντόπινγκ των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και των ενώσεων αθλημάτων κατόπιν εξέτασης της συμμόρφωσής τους προς τον νόμο, το καταστατικό της CONI, τις θεμελιώδεις αρχές, τις οδηγίες και τα κριτήρια που καθορίζονται από το εθνικό συμβούλιο, αναπέμποντας ενδεχομένως τα κείμενα αυτά, εντός προθεσμίας 90 ημερών, στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και στις ενώσεις αθλημάτων ώστε να επιφέρουν τις αναγκαίες τροποποιήσεις·

[…]».

17 Το άρθρο 20, παράγραφος 4, του καταστατικού της CONI έχει ως εξής:

«Οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες ασκούν την αθλητική δραστηριότητα και τις αντίστοιχες δραστηριότητες προώθησης σύμφωνα με τις αποφάσεις και τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΔΟΕ και της CONI, λαμβανομένου επίσης υπόψη του δημόσιου χαρακτήρα συγκεκριμένων πτυχών της δραστηριότητας αυτής. Στο πλαίσιο του αθλητικού δικαίου, αναγνωρίζεται στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες τεχνική, οργανωτική και διαχειριστική αυτονομία, υπό την εποπτεία της CONI.»

18 Το άρθρο 21 του καταστατικού της CONI προβλέπει τα εξής:

«1. Η CONI αναγνωρίζει τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες που πληρούν τις εξής προϋποθέσεις:

a) πραγματοποίηση αθλητικής δραστηριότητας, τόσο στην εθνική επικράτεια όσο και σε διεθνές επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής σε αγώνες και της υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων για αθλητές και τεχνικούς·

b) συμμετοχή σε διεθνή ομοσπονδία αναγνωρισμένη από τη ΔΟΕ, όταν αυτή υφίσταται, και διαχείριση της δραστηριότητας σύμφωνα με τον Ολυμπιακό Χάρτη και τους κανόνες της διεθνούς ομοσπονδίας στην οποία ανήκουν·

c) καταστατικό και κανονιστικό καθεστώς που διαπνέεται από την αρχή της εσωτερικής δημοκρατίας και της συμμετοχής των γυναικών και των ανδρών στην αθλητική δραστηριότητα υπό συνθήκες ισότητας και ισότητας ευκαιριών, καθώς και τηρουμένων των αποφάσεων και των οδηγιών της ΔΟΕ και της CONI·

d) εκλογικές διαδικασίες και σύνθεση των διευθυντικών οργάνων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16, παράγραφος 2, του [νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242].

[…]

3. Εάν αναγνωρισμένη εθνική αθλητική ομοσπονδία δεν πληροί τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου 1, το εθνικό συμβούλιο της CONI αποφασίζει σχετικά με την ανάκληση της αναγνώρισης που έχει χορηγηθεί.»

19 Το άρθρο 22 του καταστατικού της CONI προβλέπει τα εξής:

«1. Το καταστατικό των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών πρέπει να τηρεί τις θεμελιώδεις αρχές που καθορίζονται από το εθνικό συμβούλιο και να αποσκοπεί ιδίως στην επίτευξη μόνιμης ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων και των καθηκόντων του επαγγελματικού και του ερασιτεχνικού τομέα, καθώς και μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών του ίδιου αθλητικού τομέα.

2. Το καταστατικό των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών καθορίζει τους λεπτομερείς κανόνες για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι των αθλητών και των τεχνικών, σύμφωνα με τις συστάσεις της ΔΟΕ καθώς και με τις θεμελιώδεις αρχές που καθορίζει το εθνικό συμβούλιο της CONI.

[…]

4. Η δευτεροβάθμια συνέλευση, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους εκλεγέντες σε τοπικό επίπεδο, επιτρέπεται για τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες στις οποίες είναι εγγεγραμμένες περισσότερες από 2 000 ενώσεις και εταιρίες έχουσες δικαίωμα ψήφου.

5. Η εθνική επιτροπή διαθέτει προθεσμία 90 ημερών προκειμένου να εγκρίνει, για αθλητικούς σκοπούς, τα καταστατικά των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών. Προς τούτο, πρέπει να αξιολογήσει τη συμμόρφωσή τους προς τον νόμο, το καταστατικό της CONI και τις θεμελιώδεις αρχές που καθορίζει το εθνικό συμβούλιο της CONI. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης και εντός προθεσμίας 90 ημερών από της καταθέσεως του καταστατικού στη Γενική Γραμματεία, η εθνική επιτροπή αναπέμπει το έγγραφο αυτό στις ενδιαφερόμενες ομοσπονδίες, υποδεικνύοντάς τους τα κριτήρια που πρέπει να τηρηθούν, προκειμένου να γίνουν οι αναγκαίες τροποποιήσεις. Αν η εν λόγω προθεσμία των 90 ημερών παρέλθει χωρίς να γίνει τέτοια αναπομπή, το καταστατικό θεωρείται εγκριθέν. Αν οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες δεν τροποποιήσουν το καταστατικό τους κατά τα υποδειχθέντα, η εθνική επιτροπή μπορεί να ορίσει ad hoc επιθεωρητή και, στις σοβαρότερες περιπτώσεις, κατόπιν οχλήσεως, να ανακαλέσει την αναγνώριση.

5bis. Το καταστατικό καθορίζει τις εξουσίες εποπτείας και ελέγχου που μπορούν να ασκούν οι ομοσπονδίες έναντι των ενώσεων στις οποίες διαρθρώνεται η εσωτερική οργάνωσή τους.

[…]»

20 Το άρθρο 23 του καταστατικού της CONI ορίζει τα εξής:

«1. Σύμφωνα με το [νομοθετικό διάταγμα αριθ. 242], όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, πέραν εκείνων των οποίων ο δημόσιος χαρακτήρας προβλέπεται ρητώς από τον νόμο, δημόσιο χαρακτήρα έχουν μόνον οι δραστηριότητες των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών που σχετίζονται με την εισδοχή και την εγγραφή εταιριών, αθλητικών ενώσεων και μεμονωμένων μελών, την ανάκληση για οποιονδήποτε λόγο και την τροποποίηση των αποφάσεων εισδοχής ή εγγραφής, τον έλεγχο της ορθής διεξαγωγής των αθλητικών αγώνων και των επαγγελματικών αθλητικών πρωταθλημάτων, τη χρήση των δημόσιων επιχορηγήσεων και την πρόληψη και την καταπολέμηση του ντόπινγκ, καθώς και οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τους αγώνες υψηλού επιπέδου, την επιμόρφωση του τεχνικού προσωπικού, καθώς και τη χρήση και τη διαχείριση των δημόσιων αθλητικών εγκαταστάσεων.

1bis. Κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων δημόσιου χαρακτήρα οι οποίες μνημονεύονται στην παράγραφο 1, οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες συμμορφώνονται προς τις κατευθυντήριες οδηγίες και τους ελέγχους της CONI και λειτουργούν σύμφωνα με τις αρχές της αμεροληψίας και της διαφάνειας. Ανεξάρτητα από τον δημόσιο χαρακτήρα της δραστηριότητας, οι επιμέρους ενέργειες των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και οι συνδεόμενες υποκειμενικές νομικές καταστάσεις εξακολουθούν να υπάγονται στο σύνηθες καθεστώς ιδιωτικού δικαίου.

1ter Η εθνική επιτροπή θεσπίζει τα κριτήρια και τις διαδικασίες προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις των ομοσπονδιών συμμορφώνονται προς τα προγράμματα της CONI όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των εθνικών ομάδων, τη διαφύλαξη της εθνικής αθλητικής κληρονομιάς και της ιδιαίτερης ταυτότητάς της καθώς και την αναγκαιότητα διασφάλισης αποτελεσματικής εσωτερικής διαχείρισης.

2. Βάσει των κριτηρίων και των διαδικασιών που θεσπίζει το εθνικό συμβούλιο, η εθνική επιτροπή εγκρίνει τους προϋπολογισμούς των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και καθορίζει τις χρηματοδοτικές εισφορές υπέρ αυτών, καθώς και ενδεχομένως τον συγκεκριμένο προορισμό τους, με ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση του νεανικού αθλητισμού, στην προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και στην αθλητική δραστηριότητα υψηλού επιπέδου.

3. Η εθνική επιτροπή επιβλέπει την ορθή λειτουργία των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών. Σε περίπτωση σοβαρών διαχειριστικών παρατυπιών ή σοβαρών παραβάσεων των αθλητικών κανονισμών από τις ομοσπονδίες, μη διασφάλισης της ορθής οργάνωσης και διεξαγωγής των αθλητικών αγώνων ή διαπίστωσης της αδυναμίας λειτουργίας αυτών, προτείνεται στο εθνικό συμβούλιο ο διορισμός επιθεωρητή.»

Οι διαφορές των κυρίων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

21 Η De Vellis Servizi Globali προσκλήθηκε να μετάσχει σε διαδικασία με διαπραγμάτευση διοργανωθείσα από τη FIGC με αντικείμενο την ανάθεση, για διάστημα τριών ετών, της παροχής υπηρεσιών αχθοφόρων για τις ανάγκες των εθνικών ομάδων ποδοσφαίρου και της αποθήκης της FIGC στη Ρώμη (Ιταλία). Επειδή, κατόπιν της διαδικασίας αυτής, η σύμβαση ανατέθηκε στην Consorzio, η De Vellis Servizi Globali αμφισβήτησε ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (περιφερειακού διοικητικού πρωτοδικείου Λατίου, Ιταλία), τον τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας, υποστηρίζοντας ότι η FIGC έπρεπε να θεωρηθεί οργανισμός δημοσίου δικαίου κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο d, του κώδικα δημοσίων συμβάσεων και, ως εκ τούτου, έπρεπε να τηρήσει τους προβλεπόμενους από τον κώδικα αυτό κανόνες δημοσιότητας.

22 Το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο Λατίου) δέχθηκε την προσφυγή της De Vellis Servizi Globali και ακύρωσε την πράξη ανάθεσης της σύμβασης στην Consorzio.

23 Η FIGC και η Consorzio προσέβαλαν αμφότερες την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ενώπιον του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας, Ιταλία). Αμφότερες αμφισβητούν τη διαπίστωση ότι η FIGC πρέπει να χαρακτηριστεί «οργανισμός δημοσίου δικαίου» και, κατά συνέπεια, αρνούνται τη δικαιοδοσία του διοικητικού δικαστή και επικρίνουν το γεγονός ότι το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο Λατίου) δέχθηκε την προσφυγή.

24 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, προκειμένου να κριθεί αν τα ιταλικά διοικητικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να εκδικάσουν τη διαφορά αυτή και αν η FIGC υποχρεούτο να εφαρμόσει τους κανόνες σχετικά με την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί προηγουμένως αν η FIGC μπορεί να χαρακτηριστεί «οργανισμός δημοσίου δικαίου», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο d, του κώδικα δημοσίων συμβάσεων, διάταξη που μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, της οδηγίας 2014/24.

25 Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, αν η FIGC πληροί την προϋπόθεση που διατυπώνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο α′, της οδηγίας 2014/24, κατά την οποία ως «οργανισμοί δημοσίου δικαίου» νοούνται οι οργανισμοί που έχουν συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

26 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, αφενός, ότι, ως εθνική αθλητική ομοσπονδία, η FIGC είναι φορέας ιδιωτικού δικαίου με νομική προσωπικότητα, τον οποίον το Δημόσιο αναγνωρίζει απλώς κατά τα διαδικαστικά πρότυπα που ισχύουν για την αναγνώριση των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, χωρίς ο δημόσιος χαρακτήρας ορισμένων από τις δραστηριότητές του να μεταβάλλει το εφαρμοζόμενο σε αυτόν κοινό καθεστώς ιδιωτικού δικαίου. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη ότι η

FIGC έχει ικανότητα αυτοχρηματοδότησης και υπό το πρίσμα της αποφάσεως της 15ης Ιανουαρίου 1998, Mannesmann Anlagenbau Austria κ.λπ. (C-44/96, EU:C:1998:4), μπορεί να θεωρηθεί ότι οι λοιπές δραστηριότητες, πέραν των εξαντλητικώς απαριθμούμενων αποστολών δημόσιου χαρακτήρα που ανατίθενται στη FIGC, εμπίπτουν στην αναγόμενη στο ιδιωτικό δίκαιο γενική δικαιοπρακτική ικανότητά της, ανεξάρτητα από την υποχρέωσή της να εκπληρώσει τις ως άνω αποστολές δημόσιου χαρακτήρα.

27 Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι είναι επίσης δυνατόν να θεωρηθεί ότι ο επίσημος αυτός χαρακτηρισμός ex lege δεν έχει αποφασιστική σημασία, στο μέτρο που οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες που υπόκεινται στις εποπτικές εξουσίες της CONI υποχρεούνται εκ του νόμου να επιδιώκουν τους σκοπούς δημοσίου συμφέροντος οι οποίοι απαριθμούνται κατά τρόπο εξαντλητικό στο άρθρο 23 του καταστατικού της CONI, να συμμορφώνονται προς τις κατευθυντήριες οδηγίες και τους ελέγχους της CONI, να έχουν αναγνωρισθεί, για αθλητικούς σκοπούς, από την CONI και να τηρούν τις αρχές της αμεροληψίας και της διαφάνειας. Υπό τις συνθήκες αυτές, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι οποιαδήποτε παρεπόμενη δραστηριότητα, όπως οι υπηρεσίες αχθοφόρων, επικουρεί τις αποστολές δημόσιου χαρακτήρα σε τέτοιο βαθμό ώστε να καθίσταται αναπόσπαστο μέρος τους.

28 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η FIGC δεν εμπίπτει στην πρώτη και στην τρίτη από τις εναλλακτικές περιπτώσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο γ', της οδηγίας 2014/24, πλην όμως διερωτάται αν η ομοσπονδία αυτή πληροί την προϋπόθεση στην οποία αναφέρεται η δεύτερη περίπτωση, κατά την οποία, για να μπορεί ένας φορέας να χαρακτηριστεί «οργανισμός δημοσίου δικαίου», η διαχείρισή του πρέπει να υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από δημόσια αρχή όπως η CONI.

29 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η CONI, η οποία υπόκειται με τη σειρά της στην εποπτεία του Ministro per i beni e le attività culturali (Υπουργού Πολιτιστικών Αγαθών και Δραστηριοτήτων), έχει, έναντι εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών όπως η FIGC, διάφορες εξουσίες, όπως η εξουσία αναγνώρισης για αθλητικούς σκοπούς, η εξουσία ελέγχου και καθοδήγησης των δραστηριοτήτων δημόσιου χαρακτήρα καθώς και η εξουσία έγκρισης των ετήσιων ισολογισμών και θέσεως υπό ειδική εποπτεία.

30 Ωστόσο, υπογραμμίζει, επίσης ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι η FIGC δεν τελεί υπό την αποφασιστική επιρροή της CONI δεδομένου ότι οι μεν εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες μετέχουν στα ανώτατα όργανα της CONI, οι δε εξουσίες της CONI έναντι των ομοσπονδιών δεν στοιχειοθετούν την εποπτεία που ασκείται συνήθως επί των οργανισμών δημοσίου δικαίου, καθόσον η έγκριση των ετήσιων ισολογισμών περιορίζεται κυρίως στον έλεγχο της χρήσεως των δημόσιων επιχορηγήσεων.

31 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία είναι πανομοιότυπα στις υποθέσεις C-155/19 και C-156/19:

«1) α) Με βάση τα χαρακτηριστικά της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με το αθλητικό δίκαιο, μπορεί να χαρακτηριστεί η [FIGC] ως οργανισμός δημοσίου δικαίου, κατά το μέτρο που έχει συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα;

β) Ειδικότερα, πληροί η [FIGC] την τελολογική απαίτηση για να χαρακτηριστεί δημόσιος οργανισμός, καίτοι δεν διαθέτει τυπική ιδρυτική πράξη δημόσιου οργανισμού και παρά τη σωματειακή δομή της, λόγω της υπαγωγής της σε δίκαιο ορισμένου (αθλητικού) τομέα που είναι οργανωμένος σύμφωνα με πρότυπα του δημοσίου τομέα και της δεσμεύσεώς της να τηρεί τις αρχές και τους κανόνες της [CONI] και των διεθνών αθλητικών οργανισμών λόγω της αναγνωρίσεώς της για αθλητικούς σκοπούς από τον ως άνω εθνικό δημόσιο φορέα;

γ) Πληρούται η εν λόγω απαίτηση στην περίπτωση αθλητικής ομοσπονδίας όπως η [FIGC], η οποία διαθέτει ικανότητα αυτοχρηματοδοτήσεως, όσον αφορά δραστηριότητα η οποία δεν έχει χαρακτήρα δημοσίου δικαίου, όπως η επίμαχη, ή αντιθέτως πρέπει να θεωρηθεί ότι

υπερτερεί η ανάγκη απόλυτης διασφαλίσεως της εφαρμογής των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων κατά την ανάθεση σε τρίτους συμβάσεως οποιασδήποτε φύσεως εκ μέρους του εν λόγω φορέα;

2) α) Δυνάμει των εννόμων σχέσεων μεταξύ της CONI και της FIGC [...], ασκεί η πρώτη δεσπόζουσα επιρροή επί της δεύτερης λόγω των νομικών εξουσιών αναγνωρίσεως της ομοσπονδίας για αθλητικούς σκοπούς, εγκρίσεως των ετήσιων ισολογισμών και εποπτείας της διαχειρίσεως και της ορθής λειτουργίας των οργάνων της καθώς και θέσεώς της υπό ειδική εποπτεία;

β) Αντιθέτως, πρέπει οι εν λόγω εξουσίες να θεωρηθούν ανεπαρκείς για τη στοιχειοθέτηση δημόσιας δεσπόζουσας επιρροής, εγγενούς χαρακτηριστικού ενός οργανισμού δημοσίου δικαίου, λόγω της ειδικής συμμετοχής των προέδρων και των αντιπροσώπων των αθλητικών ομοσπονδιών στα κύρια όργανα της CONI;»

32 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 2019, οι υποθέσεις C-155/19 και C-156/19 ενώθηκαν προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

33 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι φορέας επιφορτισμένος με αποστολές δημόσιου χαρακτήρα, οι οποίες ορίζονται εξαντλητικώς από το εθνικό δίκαιο, μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, μολονότι έχει συσταθεί υπό μορφή όχι δημόσιου οργανισμού αλλά σωματείου ιδιωτικού δικαίου και ορισμένες από τις δραστηριότητές του, ως προς τις οποίες έχει ικανότητα αυτοχρηματοδότησης, δεν έχουν δημόσιο χαρακτήρα.

34 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχεία α', β' και γ', της οδηγίας 2014/24, ένας φορέας πρέπει να χαρακτηριστεί «οργανισμός δημοσίου δικαίου» όταν, πρώτον, έχει συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, δεύτερον, έχει νομική προσωπικότητα και, τρίτον, χρηματοδοτείται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή η διαχείρισή του υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τις αρχές ή τους οργανισμούς αυτούς ή έχει διοικητικό, διευθυντικό ή εποπτικό συμβούλιο του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών διορίζεται από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

35 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι τρεις προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχεία α', β' και γ', της οδηγίας 2014/24 είναι σωρευτικές, εξυπακουομένου ότι τα τρία κριτήρια που αναφέρονται στην τρίτη προϋπόθεση είναι εναλλακτικά μεταξύ τους (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, σκέψη 20, και της 5ης Οκτωβρίου 2017, LitSpecMet, C-567/15, EU:C:2017:736, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

36 Όσον αφορά την πρώτη από τις τρεις αυτές προϋποθέσεις, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2014/24, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θέλησε να υποβάλει στους δεσμευτικούς κανόνες περί δημοσίων συμβάσεων παρά μόνον τους φορείς εκείνους που έχουν συσταθεί με τον συγκεκριμένο

σκοπό να καλύψουν ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, και των οποίων η δραστηριότητα ανταποκρίνεται σε τέτοιες ανάγκες (πρβλ. απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2017, LitSpecMet, C-567/15, EU:C:2017:736, σκέψη 35).

37 Συναφώς, είτε από της συστάσεώς του είτε μετά από αυτήν, ο οικείος φορέας πρέπει να εξασφαλίζει πράγματι την κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος, η δε κάλυψη τέτοιων αναγκών πρέπει να μπορεί να διαπιστωθεί αντικειμενικώς (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Universale-Bau κ.λπ., C-470/99, EU:C:2002:746, σκέψη 63).

38 Εν προκειμένω, από τις διευκρινίσεις τις οποίες παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι, στην Ιταλία, η δραστηριότητα γενικού συμφέροντος την οποία συνιστά ο αθλητισμός ασκείται από καθεμία από τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες, στο πλαίσιο αποστολών δημόσιου χαρακτήρα τις οποίες αναθέτει ρητώς στις ομοσπονδίες αυτές το άρθρο 15, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 και οι οποίες απαριθμούνται εξαντλητικώς στο άρθρο 23, παράγραφος 1, του καταστατικού της CONI.

39 Συναφώς, προκύπτει ότι αρκετές από τις αποστολές που απαριθμούνται στο άρθρο 23, παράγραφος 1, του καταστατικού της CONI, όπως ο έλεγχος της ορθής διεξαγωγής των αγώνων και των πρωταθλημάτων, η πρόληψη και η καταπολέμηση του ντόπινγκ ή ακόμη η προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τους αγώνες υψηλού επιπέδου, δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, πράγμα το οποίο εναπόκειται πάντως στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει. Υπό τις συνθήκες αυτές, εφόσον εκπληρώνει πράγματι τέτοιες αποστολές, μια εθνική αθλητική ομοσπονδία πληροί την προϋπόθεση του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο α′, της οδηγίας 2014/24.

40 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται, πρώτον, από το γεγονός ότι η FIGC έχει τη νομική μορφή σωματείου ιδιωτικού δικαίου και επομένως η σύστασή της δεν απορρέει από τυπική ιδρυτική πράξη δημόσιου οργανισμού.

41 Ειδικότερα, αφενός, το γράμμα του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, της οδηγίας 2014/24 δεν περιέχει καμία αναφορά στον τρόπο δημιουργίας ή στη νομική μορφή του φορέα. Αφετέρου, υπενθυμίζεται ότι η έννοια του «οργανισμού δημοσίου δικαίου» πρέπει να ερμηνεύεται βάσει του λειτουργικού κριτηρίου ανεξάρτητα από την τυπική μορφή που έχει υιοθετηθεί, συνεπεία δε της επιταγής αυτής δεν χωρεί διάκριση αναλόγως της μορφής και του νομικού καθεστώτος στο οποίο υπάγεται ο οικείος φορέας βάσει του εθνικού δικαίου ή αναλόγως της νομικής μορφής των διατάξεων που ιδρύουν τον φορέα αυτό (πρβλ. αποφάσεις της 10ης Νοεμβρίου 1998, BFI Holding, C-360/96, EU:C:1998:525, σκέψη 62, της 15ης Μαΐου 2003, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-214/00, EU:C:2003:276, σκέψεις 55 και 56, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, σκέψη 21 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

42 Δεύτερον, στερείται επίσης σημασίας το γεγονός ότι η FIGC ασκεί, πέραν των δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος που απαριθμούνται εξαντλητικώς στο άρθρο 23, παράγραφος 1, του καταστατικού της CONI, και άλλες δραστηριότητες οι οποίες αντιπροσωπεύουν μεγάλο μέρος του συνόλου των δραστηριοτήτων της και είναι αυτοχρηματοδοτούμενες.

43 Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι, εκτός από την αποστολή του εξυπηρετήσεως αναγκών γενικού συμφέροντος, ένας φορέας ασκεί και άλλες δραστηριότητες και η εξυπηρέτηση αναγκών γενικού συμφέροντος δεν αντιπροσωπεύει παρά σχετικά ασήμαντο τμήμα των δραστηριοτήτων που όντως ασκεί ο φορέας αυτός, εφόσον ο εν λόγω φορέας εξακολουθεί να εκπληρώνει τις ανάγκες τις οποίες είναι ειδικά υποχρεωμένος να καλύψει (πρβλ. απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 1998, BFI Holding, C-360/96, EU:C:1998:525, σκέψη 55).

44 Διευκρινίζεται ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι μια εθνική αθλητική ομοσπονδία έχει ικανότητα αυτοχρηματοδότησης όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τις μη δημοσίου χαρακτήρα δραστηριότητές της στερείται κάθε σημασίας, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 56 των προτάσεών του, δεδομένου ότι πράγματι μια τέτοια ικανότητα αυτοχρηματοδότησης δεν επηρεάζει την ανάθεση αποστολών δημόσιου χαρακτήρα.

45 Εξάλλου, ούτε από την απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1998, Mannesmann Anlagenbau Austria κ.λπ. (C-44/96, EU:C:1998:4), μπορεί να συναχθεί διαφορετικό συμπέρασμα.

46 Αφενός, οι εκτιμήσεις που αναπτύσσονται στις σκέψεις 20 έως 35 της αποφάσεως αυτής αποτυπώνουν ακριβώς τη νομολογιακή γραμμή που υπενθυμίζεται στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως, η οποία συνεπάγεται, κατ' ουσίαν, ότι, όσον αφορά την κρίση σχετικά με το αν ένας φορέας μπορεί να θεωρηθεί ως οργανισμός δημοσίου δικαίου, είναι αδιάφορο αν ο φορέας αυτός ασκεί και άλλες δραστηριότητες πέραν εκείνων που αποσκοπούν στην κάλυψη των αναγκών γενικού συμφέροντος, έστω και αν οι τελευταίες αυτές δραστηριότητες είναι περιορισμένης σημασίας.

47 Αφετέρου, οι εκτιμήσεις που αναπτύσσονται στις σκέψεις 38 έως 41 της αποφάσεως της 15ης Ιανουαρίου 1998, Mannesmann Anlagenbau Austria κ.λπ. (C-44/96, EU:C:1998:4), δεν ασκούν επιρροή για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, τα χαρακτηριστικά της οποίας διαφέρουν από εκείνα της περιπτώσεως που περιγράφεται στην εν λόγω απόφαση, στην οποία εταιρία έχει ιδρυθεί και κατέχεται κατά πλειοψηφία από αναθέτουσα αρχή με σκοπό την άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων, για τις οποίες μεταφέρονται στην εταιρία αυτή κονδύλια που προκύπτουν από τις δραστηριότητες τις οποίες η ως άνω αναθέτουσα αρχή ασκεί για την κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

48 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι φορέας επιφορτισμένος με αποστολές δημόσιου χαρακτήρα που ορίζονται εξαντλητικώς από το εθνικό δίκαιο μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, μολονότι έχει συσταθεί υπό μορφή όχι δημόσιου οργανισμού αλλά σωματείου ιδιωτικού δικαίου και ορισμένες από τις δραστηριότητές του, ως προς τις οποίες έχει ικανότητα αυτοχρηματοδότησης, δεν έχουν δημόσιο χαρακτήρα.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

49 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί εάν η δεύτερη από τις εναλλακτικές περιπτώσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο γ', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η διαχείριση μιας εθνικής αθλητικής ομοσπονδίας πρέπει να θεωρείται ότι υπόκειται στον έλεγχο δημόσιας αρχής, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, των εξουσιών που έχει η αρχή αυτή έναντι μιας τέτοιας ομοσπονδίας και, αφετέρου, του γεγονότος ότι τα κύρια όργανα της εν λόγω αρχής αποτελούνται κατά πλειοψηφία από εκπροσώπους όλων των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών.

50 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι καθένα από τα εναλλακτικά κριτήρια του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο γ', της οδηγίας 2014/24, όπως υπομνήσθηκαν στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, αντικατοπτρίζει τη στενή σχέση εξάρτησης ενός οργανισμού από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου και ότι, όσον αφορά ειδικότερα το κριτήριο του ελέγχου της διαχείρισης, τέτοιος έλεγχος υφίσταται εφόσον διαπιστώνεται ενεργητικός έλεγχος της διαχείρισης του οικείου οργανισμού ικανός να δημιουργήσει σχέση εξάρτησης του οργανισμού αυτού από τις δημόσιες αρχές, ισοδύναμη με εκείνη που υφίσταται όταν πληρούται κάποιο από τα άλλα δύο εναλλακτικά κριτήρια, κατάσταση που παρέχει στις δημόσιες

αρχές τη δυνατότητα να επηρεάσουν τις αποφάσεις του εν λόγω οργανισμού σε θέματα δημοσίων συμβάσεων (πρβλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2003, Adolf Truley, C-373/00, EU:C:2003:110, σκέψεις 68, 69 και 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

51 Επομένως, το κριτήριο αυτό καταρχήν δεν πληρούται όταν πρόκειται για εκ των υστέρων έλεγχο, δεδομένου ότι ο έλεγχος αυτός δεν παρέχει στις δημόσιες αρχές τη δυνατότητα να επηρεάσουν τις αποφάσεις του οικείου φορέα στον συγκεκριμένο τομέα (πρβλ. απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

52 Εν προκειμένω, από την εθνική νομοθεσία και, ειδικότερα, από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 1 της πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 220, του άρθρου 2, παράγραφος 1, και του άρθρου 5, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 καθώς και του άρθρου 1, παράγραφος 2, και του άρθρου 6, παράγραφος 1, του καταστατικού της CONI προκύπτει ότι η CONI, ως αρχή εποπτείας, ρύθμισης και διαχείρισης των αθλητικών δραστηριοτήτων, έχει ως κύριο καθήκον, στο πλαίσιο της αυτονομίας του αθλητικού δικαίου και τηρουμένων των αρχών του διεθνούς αθλητικού δικαίου, την οργάνωση και την ενίσχυση του αθλητισμού σε εθνικό επίπεδο και ειδικότερα την προετοιμασία των αθλητών και την παροχή κατάλληλων μέσων για την προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, τη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση του ντόπινγκ και την προώθηση της μέγιστης διάδοσης της άθλησης. Προς τον σκοπό αυτό, το εθνικό συμβούλιο της CONI, ως ανώτατο όργανο εκπροσώπησης του ιταλικού αθλητισμού, ενεργεί για τη διάδοση του ολυμπιακού ιδεώδους, διασφαλίζει τις αναγκαίες δράσεις για την προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ρυθμίζει και συντονίζει την εθνική αθλητική δραστηριότητα και εναρμονίζει, μεταξύ άλλων, τη δράση των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών.

53 Προκύπτει επομένως ότι η CONI, ασκώντας κατά βάση ρυθμιστικά και συντονιστικά καθήκοντα, συνιστά κεντρική οργάνωση η οποία αποσκοπεί πρωτίστως στο να απευθύνει στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες κοινούς αθλητικούς, δεοντολογικούς και διαρθρωτικούς κανόνες προκειμένου να ρυθμίσει την αθλητική δραστηριότητα κατά τρόπο εναρμονισμένο σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες, ιδίως στο πλαίσιο των αγώνων και της προετοιμασίας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Συναφώς, επισημαίνεται εξάλλου ότι, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 2, στοιχείο e, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242, ο έλεγχος της CONI επί των ομοσπονδιών αυτών φαίνεται να περιορίζεται ουσιαστικά στους τομείς της ορθής διοργάνωσης των αγώνων, της προετοιμασίας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, της αθλητικής δραστηριότητας υψηλού επιπέδου και της χρησιμοποίησης των επιχορηγήσεων, πράγμα το οποίο απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

54 Αντιθέτως, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία δεν προκύπτει ότι η CONI ρυθμίζει τις λεπτομέρειες της αθλητικής δραστηριότητας σε καθημερινή βάση ή αναμειγνύεται στη συγκεκριμένη διαχείριση των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και στις σχέσεις που διατηρούν οι τελευταίες, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 29 των προτάσεών του, με τις βασικές δομές, ήτοι τους συλλόγους, τις ενώσεις και τους λοιπούς δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και με κάθε άτομο που επιθυμεί να ασκήσει αθλητική δραστηριότητα.

55 Ο καθορισμός αυτός του ρόλου και της αποστολής της CONI φαίνεται να επιβεβαιώνεται από το άρθρο 20, παράγραφος 4, του καταστατικού της CONI, βάσει του οποίου οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες, μολονότι υποχρεούνται να ασκούν την αθλητική δραστηριότητα και τις αντίστοιχες δραστηριότητες προώθησης σύμφωνα με τις αποφάσεις και τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΔΟΕ και της CONI, απολαύουν, υπό τον έλεγχο της CONI, τεχνικής, οργανωτικής και διαχειριστικής αυτονομίας στο πλαίσιο του αθλητικού δικαίου. Προκύπτει επομένως ότι, με εξαίρεση τους τομείς στους οποίους η CONI έχει την εξουσία να παρεμβαίνει και να ασκεί έλεγχο, οι ομοσπονδίες αυτές απολαύουν ευρείας αυτονομίας όσον αφορά την αυτοδιαχείρισή τους και τη διαχείριση των διαφόρων ζητημάτων του αθλήματος της αρμοδιότητάς τους, δεδομένου ότι η σχέση τους με την CONI περιορίζεται, εκ πρώτης όψεως, στην τήρηση των καθοριζόμενων από αυτήν κατευθύνσεων και γενικών κανόνων. Το άρθρο 15, παράγραφος 4, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 διευκρινίζει εξάλλου

ότι τα κατευθυντήρια σχέδια προϋπολογισμού του διοικητικού οργάνου υπόκεινται στην έγκριση και στον έλεγχο της συνέλευσης της οικείας εθνικής αθλητικής ομοσπονδίας, γεγονός που επίσης τείνει να καταδείξει ότι οι ομοσπονδίες έχουν πλήρη διαχειριστική αυτονομία.

56 Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, το οποίο, δεδομένης της μεγάλης ποικιλίας των λύσεων που έχουν επιλεγεί στα διάφορα κράτη μέλη, αποτελεί ιδιαιτερότητα του ιταλικού αθλητικού δικαίου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ένας δημόσιος οργανισμός που έχει ως αποστολή, κατ' ουσίαν, να θεσπίζει κανόνες στον τομέα του αθλητισμού, να ελέγχει την ορθή εφαρμογή τους και να παρεμβαίνει μόνον όσον αφορά τη διοργάνωση των αγώνων και την προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, χωρίς να ρυθμίζει ζητήματα καθημερινής οργάνωσης και ενάσκησης των διαφόρων αθλημάτων, δεν μπορεί να θεωρηθεί, εκ πρώτης όψεως, ως ιεραρχικώς ανώτερο όργανο ικανό να ελέγχει και να καθοδηγεί τη διαχείριση των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, ακόμη δε λιγότερο όταν οι ομοσπονδίες αυτές έχουν διαχειριστική αυτονομία.

57 Επομένως, η διαχειριστική αυτονομία που παρέχεται στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες στην Ιταλία φαίνεται, a priori, να αποτελεί επιχείρημα κατά της ύπαρξης ενεργητικού ελέγχου εκ μέρους της CONI, ο οποίος να είναι σε τέτοιο βαθμό εκτεταμένος ώστε η CONI να είναι σε θέση να επηρεάζει τη διαχείριση μιας εθνικής αθλητικής ομοσπονδίας όπως η FIGC, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

58 Πάντως, η παραδοχή αυτή μπορεί να ανατραπεί αν αποδειχθεί ότι, στην πράξη, οι διάφορες εξουσίες τις οποίες έχει η CONI έναντι της FIGC έχουν ως αποτέλεσμα να δημιουργείται εξάρτηση της FIGC από την CONI σε σημείο που η CONI να μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις της FIGC σε θέματα δημοσίων συμβάσεων. Συναφώς, το πνεύμα του αθλητισμού, η οργάνωση και συγκεκριμένη διαχείριση του οποίου αποτελούν έργο των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως, επιτάσσει να μην εκλαμβάνονται οι διάφορες αυτές εξουσίες της CONI υπό μια υπερβολικά τεχνική έννοια, αλλά να τους δοθεί μια μάλλον ουσιαστική παρά τυπική ερμηνεία.

59 Κατά συνέπεια, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξετάσει αν από τις διάφορες εξουσίες τις οποίες έχει η CONI έναντι της FIGC προκύπτει συνολικά η ύπαρξη εξάρτησης καθώς η δυνατότητα ασκήσεως τέτοιας επιρροής. Η εξακρίβωση αυτή απόκειται αποκλειστικώς στο αιτούν δικαστήριο, πλην όμως το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί προδικαστικής παραπομπής, μπορεί ενδεχομένως να παράσχει διευκρινίσεις προκειμένου να καθοδηγήσει το εθνικό δικαστήριο στην απόφασή του (πρβλ. απόφαση της 2ας Μαΐου 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego, C-614/17, EU:C:2019:344, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

60 Όσον αφορά, πρώτον, την εξουσία της CONI να αναγνωρίζει τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες για αθλητικούς σκοπούς, όπως αυτή προκύπτει από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο c, και το άρθρο 15, παράγραφοι 5 και 6, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 καθώς και από το άρθρο 6, παράγραφος 4, στοιχεία b και c, του καταστατικού της CONI, επισημαίνεται, αφενός, ότι η CONI εφαρμόζει, στο πλαίσιο αυτό, γενική ρύθμιση η οποία, σύμφωνα με τις γραπτές παρατηρήσεις της Ιταλικής Κυβέρνησης, ισχύει εξίσου για οποιονδήποτε αθλητικό φορέα σωματειακού χαρακτήρα ο οποίος επιθυμεί να αποκτήσει νομική προσωπικότητα ή εξαρτάται, έστω και όχι για το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού του, από δημόσιες επιχορηγήσεις. Αφετέρου, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι η αναγνώριση από την CONI αποτελεί απλώς προκαταρκτικό στάδιο το οποίο αφορά αποκλειστικώς τη διαδικασία αναγνώρισης για αθλητικούς σκοπούς, δεδομένου ότι όλες οι ομοσπονδίες αυτές αναγνωρίζονται κατά ενιαίο τρόπο σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτει η ισχύουσα ιταλική νομοθεσία, εν προκειμένω το προεδρικό διάταγμα αριθ. 361 της 10ης Φεβρουαρίου 2000.

61 Εξάλλου, από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 4, στοιχείο c, και του άρθρου 21, παράγραφος 1, του καταστατικού της CONI προκύπτει ότι, υπό την επιφύλαξη εξακριβώσεως από το αιτούν δικαστήριο, τα κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η αναγνώριση δεν αφορούν διαχειριστικά

ζητήματα της οικείας ομοσπονδίας, αλλά γενικές προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να πληροί κάθε εθνική αθλητική ομοσπονδία σχετικά με ζητήματα αθλητισμού και οργάνωσης καθώς και την τήρηση βασικών κανόνων και αρχών, όπως η αρχή της εσωτερικής δημοκρατίας ή η αρχή της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών. Στο ίδιο πνεύμα, η αναγνώριση εθνικής αθλητικής ομοσπονδίας μπορεί να ανακληθεί από το εθνικό συμβούλιο της CONI, βάσει του άρθρου 21, παράγραφος 3, του καταστατικού της CONI, μόνο στην περίπτωση που η οικεία ομοσπονδία παύει να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 21, παράγραφος 1, του καταστατικού αυτού.

62 Είναι αληθές ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 71 των προτάσεών του, η διαδικασία αναγνώρισης φαίνεται, βάσει των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 καθώς και του άρθρου 6, παράγραφος 4, στοιχείο β′, του καταστατικού της CONI, να συνδέεται με την εξέταση της συμφωνίας του καταστατικού της οικείας εθνικής αθλητικής ομοσπονδίας προς τις θεμελιώδεις αρχές που καθορίζονται από το εθνικό συμβούλιο της CONI. Πλην όμως ο όρος «θεμελιώδεις αρχές», ερμηνευόμενος σε συνδυασμό με τις αρχές προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται οι καταστατικές και κανονιστικές διατάξεις των ομοσπονδιών αυτών βάσει του άρθρου 16, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 καθώς και του άρθρου 21, παράγραφος 1, στοιχείο c, και του άρθρου 22, παράγραφοι 1 έως 3, του καταστατικού της CONI, φαίνεται να επιβεβαιώνει ότι το εθνικό συμβούλιο της CONI μπορεί να καθορίζει μόνον οργανωτικούς κανόνες εμπνεόμενους από την αρχή της εσωτερικής δημοκρατίας, τους οποίους οφείλουν να τηρούν τα καταστατικά των ομοσπονδιών, χωρίς να δύναται να επιβάλει σε αυτές λεπτομερείς και διεξοδικούς διαχειριστικούς κανόνες.

63 Δεδομένου ότι η παρέμβαση της CONI περιορίζεται σε θέσπιση θεμελιωδών αρχών προς εναρμόνιση των γενικών ρυθμίσεων στην οποία υπόκεινται όλες οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και σε διασφάλιση του ότι οι ομοσπονδίες αυτές λειτουργούν, όσον αφορά το άθλημα για το οποίο είναι αρμόδιες, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, επιδιώκοντας τους σκοπούς που καθορίζονται από τον νόμο και θεσπίζοντας καταστατικές και κανονιστικές διατάξεις σύμφωνες με τον εν λόγω νόμο και με την αρχή της εσωτερικής δημοκρατίας, δεν προκύπτει, εκ πρώτης όψεως, ότι από μόνη της η προηγούμενη αναγνώριση της FIGC για αθλητικούς σκοπούς παρέχει στην CONI τη δυνατότητα να ασκήσει, εν συνεχεία, ενεργητικό έλεγχο διαχείρισης της FIGC σε σημείο που να μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις της ομοσπονδίας αυτής σε θέματα δημοσίων συμβάσεων.

64 Όσον αφορά, δεύτερον, την εξουσία της CONI, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α′, και στο άρθρο 15, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242, καθώς και στο άρθρο 20, παράγραφος 4, και στο άρθρο 23, παράγραφοι 1bis και 1ter, του καταστατικού της CONI, να υιοθετεί έναντι των ιταλικών αθλητικών ομοσπονδιών κατευθυντήριες γραμμές, αποφάσεις, οδηγίες και υποδείξεις σχετικά με την άσκηση της αθλητικής δραστηριότητας την ευθύνη της οποίας έχουν οι ομοσπονδίες αυτές, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν, όπως υποστήριξαν η FIGC, η CONI και η Ιταλική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, όλοι οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν στο να επιβάλουν στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες γενικές, ευρείες και αφηρημένες ρυθμίσεις ή γενικές κατευθύνσεις σχετικά με την οργάνωση της αθλητικής δραστηριότητας υπό τη δημόσια διάστασή της, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται εξ αυτού του λόγου ενεργός παρέμβαση της CONI στη διαχείριση των ομοσπονδιών σε σημείο που να μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις τους σε θέματα δημοσίων συμβάσεων, ή αν αντιθέτως η CONI είναι σε θέση να επιβάλει στις εν λόγω ομοσπονδίες ιδιαιτέρως λεπτομερείς διαχειριστικούς κανόνες και συγκεκριμένο τρόπο διαχείρισης, μεταξύ άλλων σε θέματα συνάψεως συμβάσεων (πρβλ. απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2001, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-237/99, EU:C:2001:70, σκέψεις 50 έως 52 και 57).

65 Όσον αφορά, τρίτον, την εξουσία της CONI να εγκρίνει, για αθλητικούς σκοπούς, τα καταστατικά των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, επισημαίνεται ότι, κατά την άσκηση της συγκεκριμένης εξουσίας, όπως αυτή προκύπτει από το άρθρο 7, παράγραφος 5, στοιχείο l, και το άρθρο 22, παράγραφος 5, του καταστατικού της CONI, η CONI δύναται να αξιολογήσει τη συμμόρφωση των καταστατικών των ομοσπονδιών μόνον προς τον νόμο, το δικό της καταστατικό και τις θεσπισθείσες από την ίδια θεμελιώδεις αρχές. Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν η CONI

μπορούσε να επιβάλει στη FIGC, κατά την έγκριση του καταστατικού, τροποποιήσεις τέτοιες που να περιορίζουν τη διαχειριστική αυτονομία της ή μπορούσε, κατά την αξιολόγηση του καταστατικού, να ανακαλέσει την αναγνώριση της FIGC για τον λόγο ότι αυτή δεν είχε δεχθεί τροποποιήσεις που περιόριζαν τη διαχειριστική αυτονομία της ή και της επέβαλλαν προκαθορισμένο τρόπο διαχείρισης.

66 Όσον αφορά, τέταρτον, την εξουσία της CONI να εγκρίνει τους ισολογισμούς και τους ετήσιους προϋπολογισμούς των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 καθώς και στο άρθρο 7, παράγραφος 5, στοιχείο g2, και στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του καταστατικού της CONI, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει αν, συναφώς, η CONI περιορίζεται σε αμιγώς λογιστικό έλεγχο των ισολογισμών και της ισοσκέλισης του προϋπολογισμού, πράγμα από το οποίο δεν θα προέκυπτε η ύπαρξη ενεργητικού ελέγχου της διαχειρίσεως των ομοσπονδιών (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 2001, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-237/99, EU:C:2001:70, σκέψη 53, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, σκέψη 29) ή αν ο έλεγχος αυτός αφορά επίσης την τρέχουσα διαχείριση των ομοσπονδιών, ιδίως από απόψεως ορθότητας των αριθμητικών στοιχείων, κανονικότητας και σώφρονος, αποδοτικής και ορθολογικής διαχείρισης, πράγμα που θα αποδείκνυε την ύπαρξη ενεργητικού διαχειριστικού ελέγχου (πρβλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2003, Adolf Truley, C-373/00, EU:C:2003:110, σκέψη 73).

67 Όσον αφορά ειδικότερα την έγκριση των ισολογισμών, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να επαληθεύσει ότι η μοναδική «κύρωση» την οποία συνεπάγεται η μη έγκριση των ισολογισμών από την CONI είναι η μη δημοσίευσή τους. Τέτοιες ενδείξεις θα μαρτυρούσαν την απουσία εξουσίας καταναγκασμού της CONI έναντι των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα.

68 Σχετικά με την έγκριση του προϋπολογισμού, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να επαληθεύσει αν, όπως προκύπτει από τις διευκρινίσεις που παρέσχε η CONI κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες αποφασίζουν εν τέλει σχετικά με τον προϋπολογισμό τους χωρίς η CONI να μπορεί να αντιταχθεί στην έγκρισή του και χωρίς επομένως να είναι σε θέση να ελέγξει συναφώς τη διαχείριση των ομοσπονδιών, πράγμα που επίσης αποτελεί ένδειξη περί απουσίας εξουσίας καταναγκασμού της CONI.

69 Όσον αφορά την προβλεπόμενη στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του καταστατικού της εξουσία της CONI να καθορίζει τις επιχορηγήσεις προς τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες και τον συγκεκριμένο προορισμό των επιχορηγήσεων αυτών, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει τον αντίκτυπο της εξουσίας αυτής στη συγκεκριμένη διαχείριση της FIGC καθώς και στην ικανότητα της FIGC να διατηρήσει πλήρη έλεγχο επί των αποφάσεών της σε θέματα συνάψεως συμβάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι, αφενός, βάσει της διατάξεως αυτής, οι δημόσιες επιχορηγήσεις φαίνονται να κατανέμονται σύμφωνα με μια πολύ γενική κατηγοριοποίηση που αφορά τη δημόσια πλευρά της αθλητικής δραστηριότητας, ήτοι την προώθηση του νεανικού αθλητισμού, την προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την προετοιμασία για αθλητική δραστηριότητα υψηλού επιπέδου, και ότι, αφετέρου, στην ειδική περίπτωση της FIGC, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής και από τα στοιχεία που παρεσχέθησαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η δημόσια χρηματοδότησή της εν πάση περιπτώσει δεν αφορά το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού της, δεδομένου ότι η συγκεκριμένη ομοσπονδία έχει σημαντική ικανότητα αυτοχρηματοδότησης.

70 Όσον αφορά, πέμπτον, την εξουσία της CONI να διορίζει, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 5, στοιχείο h1, του καταστατικού της, ελεγκτές που να την εκπροσωπούν στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν οι ελεγκτές είναι σε θέση να επηρεάσουν τη διαχειριστική πολιτική της FIGC, μεταξύ άλλων σε θέματα δημοσίων συμβάσεων, συνεκτιμωμένου του γεγονότος ότι, όπως προκύπτει από τις γραπτές παρατηρήσεις της FIGC και της CONI, οι ελεγκτές αυτοί στερούνται δικαιώματος αρνησικυρίας και δεν έχουν καμία εξουσία εκπροσώπησης ή διαχείρισης.

71 Όσον αφορά, έκτον, την εξουσία της CONI, που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο e, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 καθώς και στο άρθρο 6, παράγραφος 4, στοιχεία e και e1, στο άρθρο 7, παράγραφος 5, στοιχείο e, και στο άρθρο 23, παράγραφος 3, του καταστατικού της CONI, να ελέγχει την άσκηση των δραστηριοτήτων δημόσιου χαρακτήρα που ανατίθενται στις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες καθώς και, γενικότερα, την ορθή λειτουργία των ομοσπονδιών αυτών, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει τη σημασία των ελέγχων αυτών για τη διαχειριστική αυτονομία των εν λόγω ομοσπονδιών και για την ικανότητά τους να αποφασίζουν σχετικά με τη σύναψη συμβάσεων. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να εξακριβώσει αν, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 53 της παρούσας αποφάσεως, ο έλεγχος της ορθής λειτουργίας των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών ουσιαστικά περιορίζεται στους τομείς της ορθής διοργάνωσης των αγώνων, της προετοιμασίας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, της αθλητικής δραστηριότητας υψηλού επιπέδου και της χρησιμοποίησης των χρηματοδοτικών ενισχύσεων ή αν η CONI προβαίνει σε ενεργητικότερο έλεγχο της διαχείρισης των ομοσπονδιών αυτών.

72 Όσον αφορά ειδικότερα την εξουσία της CONI να θέτει υπό ειδική εποπτεία τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες σε περίπτωση σοβαρής διαχειριστικής παρατυπίας, σοβαρών παραβάσεων του αθλητικού δικαίου, αδυναμίας λειτουργίας των ομοσπονδιών αυτών ή προβλημάτων σε σχέση με την ορθή διεξαγωγή των αθλητικών αγώνων, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, προκειμένου να αποκλείσει το ενδεχόμενο ύπαρξης ενεργητικού ελέγχου επί της διαχειρίσεως των εν λόγω ομοσπονδιών, να κρίνει κατά πόσον, όπως υποστήριξαν η FIGC, η CONI και η Ιταλική Κυβέρνηση, τόσο με τις γραπτές παρατηρήσεις τους όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι περιπτώσεις αυτές παρεμβάσεως της CONI, όπως προκύπτουν από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο e ter, και το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο f, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242 καθώς και από το άρθρο 6, παράγραφος 4, στοιχείο f1, το άρθρο 7, παράγραφος 5, στοιχείο f, και το άρθρο 23, παράγραφος 3, του καταστατικού της CONI, εμπίπτουν στον απλό έλεγχο της κανονικής λειτουργίας και όχι της διαχειριστικής πολιτικής των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών και κατά πόσον, ανεξάρτητα από τον εξαιρετικό χαρακτήρα της θέσεως υπό ειδική εποπτεία, η άσκηση της εξουσίας αυτής δεν συνεπάγεται την άσκηση διαρκούς ελέγχου επί της διαχειρίσεως των ομοσπονδιών (πρβλ. απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2001, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-237/99, EU:C:2001:70, σκέψεις 55 και 56).

73 Διευκρινίζεται ότι, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 66 των προτάσεών του, προκειμένου να εκτιμηθεί η ύπαρξη ενεργητικού ελέγχου της CONI επί της διαχειρίσεως της FIGC και πιθανής ασκήσεως επιρροής της CONI επί των αποφάσεων της FIGC σε θέματα δημοσίων συμβάσεων, οι διάφορες εξουσίες της CONI πρέπει να αναλυθούν βάσει σφαιρικής εκτιμήσεως, διευκρινιζομένου ότι, κατά κανόνα, η ύπαρξη των ανωτέρω θα μπορέσει να προκύψει από δέσμη ενδείξεων (πρβλ. απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2001, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-237/99, EU:C:2001:70, σκέψη 59).

74 Όσον αφορά το γεγονός, το οποίο επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, ότι, σε περίπτωση που κριθεί ότι η CONI ελέγχει τη διαχείριση των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών όπως η FIGC, κατά την έννοια της δεύτερης από τις εναλλακτικές περιπτώσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο γ', της οδηγίας 2014/24, οι ομοσπονδίες αυτές ασκούν πάντως, λόγω της πλειοψηφικής συμμετοχής τους στα κύρια συλλογικά όργανα λήψεως αποφάσεων της CONI δυνάμει των άρθρων 4 και 6 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 242, επιρροή επί της δραστηριότητας της CONI αντισταθμίζουσα τον έλεγχο αυτό, υπογραμμίζεται ότι το συγκεκριμένο γεγονός θα είχε σημασία μόνον εφόσον μπορούσε να αποδειχθεί ότι καθεμία από τις εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες, θεωρούμενη μεμονωμένα, είναι σε θέση να ασκήσει σημαντική επιρροή στον έλεγχο της διαχείρισής της από την CONI, με αποτέλεσμα ο ως άνω έλεγχος να εξουδετερώνεται και η εν λόγω εθνική αθλητική ομοσπονδία να ανακτά κατά τον τρόπο αυτό τον πλήρη έλεγχο της διαχείρισής της, ανεξάρτητα από την επιρροή των άλλων εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών που τελούν σε παρόμοια κατάσταση.

75 Βάσει του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η δεύτερη από τις εναλλακτικές περιπτώσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο γ', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, εφόσον μια εθνική

αθλητική ομοσπονδία έχει, βάσει του εθνικού δικαίου, διαχειριστική αυτονομία, η διαχείριση της ομοσπονδίας αυτής μπορεί να θεωρηθεί ότι υπόκειται στον έλεγχο δημόσιας αρχής μόνον αν από τη σφαιρική ανάλυση των εξουσιών που διαθέτει η δημόσια αρχή έναντι της ομοσπονδίας προκύπτει η ύπαρξη ενεργητικού διαχειριστικού ελέγχου περιστέλλοντος στην πράξη την αυτονομία αυτή σε βαθμό που να παρέχεται στην εν λόγω αρχή δυνατότητα επηρεασμού των αποφάσεων της ομοσπονδίας σε θέματα δημοσίων συμβάσεων. Το γεγονός ότι οι διάφορες εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες ασκούν επιρροή στη δραστηριότητα της δημόσιας αρχής λόγω της πλειοψηφικής συμμετοχής τους στα κύρια συλλογικά όργανα λήψεως αποφάσεων της αρχής αυτής έχει σημασία μόνον εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι καθεμία από τις ομοσπονδίες αυτές, θεωρούμενη μεμονωμένα, είναι σε θέση να ασκήσει σημαντική επιρροή στον δημόσιο έλεγχο που ασκεί στην ίδια η εν λόγω αρχή με αποτέλεσμα ο ως άνω έλεγχος να εξουδετερώνεται και η εν λόγω εθνική αθλητική ομοσπονδία να ανακτά κατά τον τρόπο αυτό τον πλήρη έλεγχο της διαχείρισής της, ανεξάρτητα από την επιρροή των άλλων εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών που τελούν σε παρόμοια κατάσταση.

Επί των δικαστικών εξόδων

76 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι φορέας επιφορτισμένος με αποστολές δημόσιου χαρακτήρα που ορίζονται εξαντλητικώς από το εθνικό δίκαιο μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, μολονότι έχει συσταθεί υπό μορφή όχι δημόσιου οργανισμού αλλά σωματείου ιδιωτικού δικαίου και ορισμένες από τις δραστηριότητές του, ως προς τις οποίες έχει ικανότητα αυτοχρηματοδότησης, δεν έχουν δημόσιο χαρακτήρα.**

2) **Η δεύτερη από τις εναλλακτικές περιπτώσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο 4, στοιχείο γ', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, εφόσον μια εθνική αθλητική ομοσπονδία έχει, βάσει του εθνικού δικαίου, διαχειριστική αυτονομία, η διαχείριση της ομοσπονδίας αυτής μπορεί να θεωρηθεί ότι υπόκειται στον έλεγχο δημόσιας αρχής μόνον αν από τη σφαιρική ανάλυση των εξουσιών που διαθέτει η δημόσια αρχή έναντι της ομοσπονδίας προκύπτει η ύπαρξη ενεργητικού διαχειριστικού ελέγχου περιστέλλοντος στην πράξη την αυτονομία αυτή σε βαθμό που να παρέχεται στην εν λόγω αρχή δυνατότητα επηρεασμού των αποφάσεων της ομοσπονδίας σε θέματα δημοσίων συμβάσεων. Το γεγονός ότι οι διάφορες εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες ασκούν επιρροή στη δραστηριότητα της δημόσιας αρχής λόγω της πλειοψηφικής συμμετοχής τους στα κύρια συλλογικά όργανα λήψεως αποφάσεων της αρχής αυτής έχει σημασία μόνον εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι καθεμία από τις ομοσπονδίες αυτές, θεωρούμενη μεμονωμένα, είναι σε θέση να ασκήσει σημαντική επιρροή στον δημόσιο έλεγχο που ασκεί στην ίδια η εν λόγω αρχή με αποτέλεσμα ο ως άνω έλεγχος να εξουδετερώνεται και η εν λόγω εθνική αθλητική ομοσπονδία να ανακτά κατά τον τρόπο αυτό τον πλήρη έλεγχο της διαχείρισής της, ανεξάρτητα από την επιρροή των άλλων εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών που τελούν σε παρόμοια κατάσταση.**

(υπογραφές)